
Den evige Stad i Dag og i Gaar

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Den evige Stad i Dag og i Gaar

4

Den evige Stad i Dag og i Gaar

Den evige Stad i Dag og i Gaar

[1]Genoptrykt i "Vedersø-Jerusalem Retur" Pag 45-51

Jp 11/3 1934

Den evige Stad i Dag og i Gaar.

Kaj Munks Rejsebreve.

Sognepræst Kaj Munk sender "Jyllandsposten" en Række Rejsebreve fra sin store Udenlandsrejse. Vi bringer her det ottende Brev, hvori han fortæller om Rom.

DET FØRSTE INDTRYK, Rom paatvinger en, udkrystalliserer i sig i et Ønske: Gid Politimester Seldorf og Mussolini vilde bytte Embeder en Maanedes Tid. Odense kunde umuligt have nogen Skade af det, og Rom vilde blive sin ulidelige Støjplage kvit. Her kommer man og venter sig noget i Retning af en ærværdig Oldtids- og Middelalderstad, betrukket med gejstligt Fløjl, og saa har man næppe sat sin Fod paa Gaden, inden man befinder sig i en Centrifuge af ustandseligt hylende Biler. Ogsaa i Henseende til Tudehornsvirksomhed er Rom den evige Stad. Det er, som om Kimbrerne atter er sluppet løs mod Byen for at indtage den med deres hjerteslagende Hyl.

Men Orden er der i Malstrømmen. En gammel Herre fra før Mussolinis Tid skraar ud paa Gaden uden at se sig for; vips klipper en Bil ham over, og straks er der to Betjente, der løber med ham, een med Overkroppen til højre Side, den anden med Resten til venstre, saa Trafikken ustandset kan rase videre. Dog er dette den regelbegræftende Undtagelse, fortæller man mig; man maa nemlig bile saa hurtigt, man vil, men faar Fængselsstraf for at køre nogen ihjel; det vil Chaufførerne derfor helst undgaa.

Og se nu bare her i det nye Kvarter, hvor Gaderne er brede og lige, ja og rene (der gaar Gadefejere hele Dagen med en lille Riskost og en Fejespaan saa nuttet med Laag til og Hank i). Se, Mussolinis Betjente, sandelig Børn af et Folk, der har haft Mejselens Kunst for Øjnene gennem halvtredie Aartusinder: Gadekryds efter Gadekryds i een stram Række disse billedstøttestatelige unge Romere, hver paa sin Sokkel midt i Virvarret, med Sabel ved Lænd, i kunstfærdigt komponeret Uniform og med Marmorstaven plastisk i den løftede højre Haand.

Men nu snævrer Gaderne sig ind, vi er ikke længere i det allernyeste Rom, og Italiens Gader maatte helst ikke være saa brede, at Sommersolen kunde glo ned i dem; derfor kniber det tit for en Slagter her at følges med sig selv. Men Færdselen dunder igennem, slanger sig mellem Husene, pifter om Hjørnerne, durer i Vejret og kurer i Dybden (Rom er jo bygget paa 7 Høje og paa 7000 Ruiner; er man gaaet ind i et 5 Etagers Hus og har prustende aset sig op ad de utallige Trappetrin og ud paa det flade Tag, observerer man Gaden, man nys forlod, 2 Meter over sit Hovede).

Paa Størrelse med København har Byen endnu hverken Højbane eller underjordisk Bane, saa al Færdsel maa ske i Gaderne, og den skal ske med Skub. Den eneste, hos hvem

det nye Styre ser gennem Fingre med Lazzaronliv, er nemlig Tiberen. Ellers er Træghed og Dovenskab afskaffet af Diktatoren; og hvem skulde mugge? Om det saa er Hundene, løber de alle - efter Ordre - med Mundkurv paa.

Altsaa: Avanti! Af Sted! Af Sted! Langs med og over den ugidelige Tiber med de grimme, 10-15 Alen stejle Bredder, mellem Stormagasinerne Vinduespral, Gadehandlere, Soldater og Præster, tretusindaarige Obelisker, Paladser fra Middelalderen, Funkishuse, Munkke, Gadefejere og Præster, Templer fra før Kristi Fødsel, Biografer, ældgrønne Murrester, Reklamer, Slotte, Avissælgere og Præster, Udgravninger, prunkende Biludstillinger, smaa lumre Butikker, nærmest en Revne i Væggen, Pissoirer og Kirker og himmelstormende Springvande, Bars og Præster, travle Forretningsfolk, dasende Turister; Statuer af Paver, Hospitaler, Hoteller og Præster, Klostre og Teatre, røde Jesuitter, og Her boede Thorvaldsen og Kaserner og Appelsintræer og atter Springvande og Præster og Præster tumler mellem hverandre, Sporvogne, Automobiler, Motorcykler, et Utal af Hestedrosker og en Del tohjulede Lastvogne med Mulæsler for og de to Hjul saa store som Hundeøjnene i Fyrtøjet, Bilerne tudende, Cyklerne skrattende og eksplosionerende, Sporvognene klemtende, Kuskene hujende og et Æsel jamrende sit Sirenehyl.

Og imens gaar Arbejdet sin rappe Gang; her jævnes Høje, hist fyldes Sumpe, her bygges Asylter (f. Eks. for ugifte Kvinder, der skal føde, hvilke før foragtedes og stødtes paa Gaden), der anlægges Haver for Børn at lege i, hist rejses en Række af nye Fabrikker - en Virken og en Munterhed, et Rige af Hænder i Arbejde - og over det hele een fast Haand.

*

Stille! Otte Skridt ned fra Strøget, ja, maaske bare seks! Stille!

Og det begav sig, at der udgik en Befaling fra Kejser Augustus, at Alverden skulde skrives i Mandtal.

Tys! Thi fra det Sted, du staar paa nu, udgik denne Befaling. Mellem de stakkels Søjler dér, der har ligget i Stumper i Jorden i over et Tusinde Aar, og som nu paa en ny Storromers Bud er udgravet og lappet sammen og rejst igen paa deres gamle Fundament, som stadig laa dér alendybte under Aarhundredernes Dynger af Skarn og Støv og Jord, er han for nittenhundredogfemogtredivende Aar siden traadt frem, lille og tæt, med sit lukkede, kloge Skuespilleransigt, hinkende svagt paa den venstre Fod, har vinket med en Papirrulle ad en Departementschef, samlet Kappen om sig med en lidt ligegyldig Bevægelse og henkastet: Lad os tælle Verden, Quirinius, og se, hvor mange det er, vi regerer.

Og rundt omkring ham, paa selve disse Fliser, har de myldret, hans Folk, hans Bysbørn; der staar *Butikkerne* endnu, skaarede af Tidernes Rottetænder, men de staar der, *Butikkerne*, hvor den lille Oldtidsmadam er trippet hen i den graa Morgen og har tinget om Priserne paa Hvidkaal og Gulerødder i Dag – *Templerne*, hvor de gudfrygtige har samlet sig i Andagt til de strenge Guder, og hvor de store Højtider er fejret med logisk Pragt – *Rigsdagen*, hvor der er ævlet og trukket Tov og fiffikeret, indtil Caius Julius Hitler sagde sit charmerende, men afgørende: Nok, skabte det nye Storrige paa een Dag og til Tak Aaret efter blev stukket ned af de 43 Dolkestød – *Talerstolen*, hvor den største Sagfører, Jorden har ejet, paa godt og ondt, fejrede højtbeundrede Triumfer med den Tunge, der efter Krakket og hans selvvalgte

Død – o, Sagførere! – af Fjender blev afskaaret og spigret til netop denne Talerstol.

Her, lidt genert, i Skyggen af en Søjle har han staaet, Simon Peter, Fiskermanden, med sit Halskæg og med de røde, endnu ligesom lidt skællede Næver, saa rørende tilovers i deres Uvirksomhed, krumbøjet af Slid og Oplevelser, der strengt taget egentlig laa over hans Horisont, men stadig med de hvasse Øjne karlelyseblaa af Galilæas Bølger, staaet og kigget sig om og tænkt paa, hvad al den farlig megen Storhed har kostet, og ikke forstaaet synderligt af den - indtil de kom, de Søjlers Herrer, og trak ham bort til at dø - det, han forstod.

Her har de kolde, altid sejrende Krigsmestre slæbt alle fjerne Grænsers Fanger efter sig i prunkende Triumftog; hist ligger det cirkelrunde Storteater, kaldet "Det kolossale", hvor kristne og andre uskyldige har maattet kæmpe med de vilde Dyr til Fornøjelse for indtil ad Gangen 87,000 Romere med Bokseinteresser.

Her mellem disse Søjler, disse Statuer, disse Paladser, der nu løfter sig brudstykkeagtige og sorte, men dengang var velafbalancerede Helheder af Guld og Marmor, er der sagt Ord, der fik Verden til at skælve, Afgrunde til at lukke sig, Kaos til at glatte sig ud i Lydighed og Orden, og der er sagt Ord som: Næ, god Dag, hvordan har du det? Hvor er det længe siden. Ja, Gud, det var, da jeg havde min forrige Mand, ham, der blev gift med en Stiftsdame.....

*

Vi tager de otte Trin op fra Oldtiden og staar igen i Mussolinis Rom. Og min Sandten da ogsaa! Er det ikke ham selv, der rider der - ud ad Kejservejen? Se, Cæsar er her stadig. Og Læbestiftsdamerne tilvisse ogsaa. Men Bilerne er nye. For 8 Lire kan jeg køre en Tur ned ad Strøget; Nero, det kunde du ikke trods al din Almagt og Alherlighed. Nu vel, hov, Taxa, lad os dupere Kejseren! Kør mig for disse 8 Lire ind i Middelalderen! San Pietro!

Dududut! Af Vejen! Dududut! Og saa - i denne Gade fik Italien Ende; midt i sin Hovedstad slap Kongeriget op; for nu er vi i Pavestaten, se bare: andre Politibetjente. Et helt nyt Rige, flere Tønder Land stort, med egen Fyrste, egne Love, egen Hær, egne Frimærker, egen Mønt, eget Sprog: Latinen.

"Er det det hele?" sagde Drengen, han saa en Konge første Gang. Og saa stor er Peterspladsen, at Kirken virker lille, skønt dens Kuppel sejler over det hele Rom fra hvert Sted med lidt Udsigt udenfor Byen som en stor massiv Sky. Men nu gaar vi op ad de mange, mange brede Trappers Halvcirkel, ind mellem Søjlerne, forbi Schweizervagten i dens Trediveaarskrigsuniformer, ind i Vaabenhuset, der er saa rummeligt, at tre danske Landsbykirker af Mellestørrelse mageligt kan finde Plads derinde. Fjernere og fjernere bliver Byens Larm, bliver Tidens Larm; nu løfter vi de aarhundredtunge Portierer, nu staar vi i Peterskirken, i Verdens Domkirke, og Middelalderens Halvmørke lægger sig over os, som Hønen breder Vinger over Kyllingerne.

Tyst. Uendeligt fjernt forude skinner der Lys ved Hovedalteret. En Barfodsmunk trækker forbi, Tæerne lyser røde, for der er Kulde og Graavejr i Rom; det hvide Skæg falder saa smukt ned over Bringemunden; inde i Kuttens brænder to unge Øjne front og stærkt. Altre og Altre og Altre, hvorhen man ser. Mumlen af Sjælemesser. Optog af Pilgrimme ved Helgenbilledet hist. Gamle Koner rækker ind, breder Lommetørklædet over det tynde graa Haar

(ingen Kvinde maa vise sig i Menighedens Forsamling med ubedækket Hoved - for Engles Skyld, skriver Sanct Paulus Apostel), knikser, bestænker sig med Vievand fra Skaalene ved Portene, sjokker lidt rundt, knikser og forsvinder ud i Nutiden igen; Smaabørn løber og leger paa Gulvet, til de tysses ud, en Kardinal i sin violette Kaabe gaar forbi et Alter, læsende i sin Bønnebog (han er saa fornem, at han ikke behøver at knæle for Alteret (med Kristi Legeme), et flygtigt Nik slaar til). Skriftestole for Tyske, for Spanske, for Engelske, Skriftestole for alle Verdens Sprog, graat Snavs paa Gulvet, Marmor og Purpur paa Væggene, det driver af Røgelse fra et Sidekapel, det lugter af Hvidløg fra de knælende. Gud og Mennesker, en Procession af Præster, klædt i sort og med barberet Maane i Nakken, nette Mandfolk, der aldrig har ejet en Kvinde (og hvis de har, er det Synd!), Statuer hist og Billeder her, Rafael, Michelangelo, ja vist, her omgaas man Kunstens Store fra Luthers Tid og før, omgaas Helgener; Peters Grav midt i Gulvet, højærværdige Lig, her lever de døde - uendeligt højt op til Himlen, til Kuplen histoppe, uendeligt langt ud til alle fire Sider her midt i Kirkens Kors, Uendeligheden omspændt af Kirken, tvunget ind under Korsets Form, o Middelalder, o Fortid, fjernere end Oldtiden.

*

En ung Pige sender mig et sortøjet Smil. Jeg hader kort Haar, jeg hader farvede Læber; hun har begge Dele, hun er yndig, hun er Dagen i Dag. - Ud! ud i Dagen igen, hvor Bilerne suser og Kærrerne skrumler med fulde Læs, hvor Pigerne ler og Vinden kommer springende ned fra Bjergene og fløjter: Du lever, du lever.